

# Nejde jen o zdraví

## Zdravá města, obce a regiony jsou inspirací v řadě oblastí



Zdravá města, obce, regiony  
České republiky

■ Národní síť Zdravých měst (NSZM) vznikla v roce 1994. Tehdy ji zakládalo 11 starostů a jejich spolek se postupně rozrostl na současných 130 členů. K městům se postupně také přidaly menší obce, místní akční skupiny i celé regiony.

Cílem sítě je sdílení a předávání zkušeností, vzájemná inspirace a nastolování témat a vizí, které pozitivně ovlivní život obyvatel měst a obcí v dlouhodobější perspektivě.

Členové NSZM tak už řadu let na svých setkáních hovoří např. o participativních rozpočtech, pocitových mapách, smart technologiích a mnozí tyto dnes „žhavé novinky“ již dlouho a úspěšně využívají, a zejména pak zasazují do systému celkového směřování obce. V současné době zdravá města pracují např. na tvorbě a aplikaci systematických řešení ke zmírnění následků změny klimatu, zabývají se čistou mobilitou, kulturou, cirkulární

ekonomikou či důkladně auditují stav a trendy udržitelného rozvoje a kvality života ve městech.

### NEFORMÁLNÍ SPOLUPRÁCE

Aktivity, kterými se jednotliví členové zabývají, nejsou nijak direktivně určovány. Každá obec, město či region se může dle vlastních možností a potřeb rozhodnout pro jakoukoliv agendu, v níž se bude snažit posouvat k lepším výsledkům a podílet se o získané zkušenosti s ostatními.

„Právě neformální spolupráce, setkávání se na školách zdravých měst a dalších akcích je našimi členy nejvíce ceněno,“ říká Jitka Boušková, vedoucí kanceláře NSZM. „Při nich mají možnost doplňovat si znalosti, konzultovat své postupy s ostatními, čerpat inspirace a využívat řadu expertních služeb, které naše síť poskytuje buď sama, nebo je dokáže zprostředkovat.

Vedle toho provozujeme i webovou platformu pro sdílení dobrých praxí, vydáváme řadu metodických doporučení a expertiz,“ doplňuje Jitka Boušková.

### PŘIJĎTE SI PRO ZKUŠENOSTI

Příklady úspěšných řešení z praxe zdravých měst, obcí a regionů budou představeny na konferenci *Udržitelné město*, která se bude konat 7. prosince v Praze. Účastníci se na ní seznámí nejen se zkušenostmi z České republiky, ale budou se moci zapojit i do diskuzí s odborníky a praktiky ze zahraničí. Hovořit se bude zejména o tématech souvisejících s kvalitou úřadů, udržitelným rozvojem, zapojováním veřejnosti, plánováním a řízením či s mezinárodní spoluprací. Pokud vás tedy uvedené oblasti zajímají, určitě se na konferenci zaregistrujte. ●

(red)

## PROČ JE DOBRÉ BÝT ČLEMEM

**Hana Moravcová,**  
starostka městské části Praha 20  
(člen NSZM od r. 2013,  
cca 15 000 obyvatel)

Členství v síti nám přináší velké množství zkušeností v různých oblastech života díky nezištnému předávání dobré praxe od ostatních členů a bezplatné kvalitní vzdělávání naší koordinátorky. To vše nám velmi pomáhá při inspiraci a organizaci všech aktivit v rámci našeho projektu Zdravá městská část Horní Počernice.

Členství v NSZM nás inspirovalo k organizování pravidelného setkávání s občany na každoročním veřejném fóru udržitelného rozvoje. Obyvatelé Prahy 20 při

něm mají možnost dávat náměty ze všech oblastí, které by mohly zlepšit život. V loňském roce jsme se pustili do participativního rozpočtování. Loni tuto možnost dostali žáci našich základních škol a dva z jejich návrhů již jsou realizovány, třetí na realizaci čeká. Letos jsme vyčlenili v rozpočtu milion korun na participativní rozpočtování pod názvem Investice na přání. Do něho se již mohli zapojit všichni občané. Na realizaci dalších tří projektů, které z něho vzešly, usilovně pracujeme.

Na myšlenku pustit se do tohoto způsobu zapojení občanů do rozhodování městské části nás přivedly zkušenosti z jiného členského města NSZM – Litoměřic.



Naši silnou stránkou, kterou by se mohli inspirovat i ostatní členové sítě, je výborná spolupráce s našimi základními školami. Školy jsou spoluorganizátory všech

našich kampaňových akcí a neaktivnějšími účastníky veřejných fór. V letošním roce naše ZŠ Ratibořická uskutečnila první školní fórum, na kterém žáci hodnotili svou školu a městskou část a navrhovali, co by chtěli změnit.

Letos jsme také zahájili sociálně-komunitní projekt Podaná ruka, prostřednictvím kterého místní podnikatelé poskytují slevu na své služby nebo zboží občanům, kteří jsou dlouhodobě nebo dočasně ve složité finanční situaci.

**Martin Hyský,**  
radní Kraje Vysočina  
(člen NSZM od r. 2004,  
cca 510 000 obyvatel)

NSZM svým členům poskytuje metodickou pomoc při realizaci aktivit, ať již zdravého kraje, tak při realizaci místní Agendy 21. Pracovníci NSZM jsou prakticky kdykoliv připraveni poradit. Velkou výhodou členství je možnost výměny zkušeností a dobré (ale také té špatné) praxe s ostatními členy sítě, kteří řeší v této oblasti velmi podobné problémy. Koordinátor programu Zdravý Kraj Vysočina a MA21 využívá možnosti akreditovaného vzdělávání a získávání nových odborných informací na školách NSZM. Tyto vzdělávací akce jsou také příležitostí k osobnímu setkání s koordinátory a politiky zdravých měst a regionů a dalších významných osobností napříč celou republikou. Členství kraje v NSZM vnímám také jako prestižní záležitost.

Všechny aktivity, které se týkají zdravého kraje a místní Agendy 21 se velmi prolínají. Při realizaci místní Agendy 21 kraj postupuje dle kritérií MA21 a od roku 2009 dosahuje kategorie C.

Každé 2 roky pořádáme veřejné fórum Kraje Vysočina za účasti cca 140 zástupců odborné i laické veřejnosti, kteří diskutují o aktuálních otázkách a problémech kraje. V roce 2017 se uskutečnilo první fórum mládeže Kraje Vysočina. Na tuto aktivitu kraj naváže dalšími pravidelnými setkáními.

Z příkladů dobré praxe v kra-

ji mohu uvést např. koncepční program Zdraví 2020 pro Kraj Vysočina. Jeho hlavním cílem je programově a koncepčně zlepšovat úroveň zdraví a klíčové ukazatele zdravotního stavu obyvatel v našem kraji. Připravujeme nejrůznější aktivity na podporu zdraví a zároveň také finančně podporujeme jejich realizátory v regionu. Na vzniku dokumentu se podíleli odborníci z řady institucí veřejného a neziskového sektoru i medicínských oborů a za metodické pomoci NSZM.



Kraj také systematicky finančně podporuje realizátory MA21 a škol v Národní síti Zdravých škol. Roční alokace tohoto nástroje je 2 800 tis. Kč, za což náš kraj získal ocenění NSZM razítko dobré praxe.

V roce 2009 jako doprovodná aktivita osvětové kampaně Den Země vznikla akce Čistá Vysočina. Jde o sběr odpadků podél silnic a na veřejných prostranstvích, do kterého se zapojují dobrovolní sběrači ze škol, firem, neziskových organizací, obcí i jednotlivé fyzické osoby. Kraj zajišťuje akci organizačně a ve spolupráci s krajskou správou a údržbou silnic zajišťuje svoz sesbíraného odpadu.

**Dalibor Halátek,**  
náměstek primátora města  
Opava  
(člen NSZM od r. 2011,  
cca 57 000 obyvatel)

Přihlášením se do sítě zdravých měst došlo k velkému zlepšení komunikace mezi odbory magistrátu a zlepšilo se i řízení přípravy

projektů. Třecí plochy mezi úřadem a lidmi se odstraňují díky veřejnému projednávání. Školení pro koordinátora a případně i politiky nás pak připravuje na situace které mohou nastat, a zlepšuje následnou participaci a přípravu.

Postup podle metodiky NSZM a tedy každoroční konání fóra zdravého města nám přináší informaci o skutečných problémech obyvatel. V rámci sebehodnocení v rámci auditu udržitelného rozvoje jsme si nastavili a začali sledovat celou řadu indikátorů, které meziročně monitorují dopady rozhodnutí radnice na chod města a život obyvatel. Pravidelná setkávání a participace na životě města jsou sice často vyčerpávající, ale v konečném důsledku velmi přínosné.

V rámci příprav jednotlivých projektů a projednávání jsme často naráželi na nutnost vytváření velkého množství podkladů, postupem času jsme proto vytvořili unikátní soubor GiS map, kde může kdokoliv najít informace o celém městě, od hnízdění rorýsů, přes vedení sítí až po stav chodníků a mobiliáře. Také snaha o zlepšení ovzduší ve městě, nás přivedla ke spolupráci se Slezským gymnáziem a jeho projekt Emise už přebralo několik desítek škol v celé republice. Hodně se zabýváme také elektromobilitou a to např. v rámci péče o město (vývoz košů, úklid apod.). Do sloupů veřejného osvětlení instalujeme chytré zásuvky pro případné dobíjení, které nám mnohokrát byly užitečné i při veřejných projednáváních a nejrůznějších kampaních. ●

